

Proloog

Drakenberg

Van tijd tot tijd schokte het paleis nog, terwijl de aarde rommelde alsof zij kreunend wilde ontkennen wat er was gebeurd. Speren zonlicht, geworpen door scheuren in de muren, lieten de in de lucht zwevende stofdeeltjes glinsteren. Schroeivlekken ruïneerden muren, vloeren en zolderingen. Grove zwarte vegen besmeurden het geblakerde schilderwerk en het verguldsel van eens kleurrijke muurschilderingen, roet bedekte verbrokkelde friezen met mensen en dieren die blijkbaar hadden geprobeerd te lopen voor de waanzin bedaarde. De doden lagen overal, mannen en vrouwen en kinderen; ze waren tijdens hun vluchtpogingen neergeslagen door de bliksems die door alle gangen waren geflitst, overvallen door de vlammen die hen hadden beslopen of verzonken in het gesteente van het paleis, gesteente dat bijna als een levend wezen had gestroomd en hen had ingehaald, voor de stilte was teruggekeerd. In vreemde tegenspraak daarmee bleken kleurige gobelins en schilderijen, stuk voor stuk meesterwerken, onaangetaast, behalve waar door de hitte kromgetrokken muren ze hadden scheef geduwd. Prachtig bewerkte meubels, ingelegd met ivoor en goud, stonden onaangeraakt, behalve waar golvende vloeren ze hadden omgeworpen. De geestbreuk had in het hart toegeslagen, al het andere negerend.

Lews Therin Telamon dwaalde rond door het paleis en hield zich behendig in evenwicht als de vloer golfde. 'Ilyena! Mijn lief, waar ben je?' De zoom van zijn mistgrijze mantel sleepte door het bloed toen hij over het lichaam van een vrouw stapte. Haar ogen waren in ongelooft verward en haar goudharige schoonheid was besmeurd door de gruwel van haar laatste ogenblikken. 'Waar ben je, mijn vrouwe? Waar houdt iedereen zich verborgen?'

Zijn ogen vingden zijn eigen beeld op in een spiegel die als gevolg van het verwrongen marmer scheef hing. Zijn kleding was ooit koninklijk geweest, grijs en purper en goud, maar het fijne weefsel, door kooplieden van over de Wereldzee aangevoerd, was nu gescheurd en

vuil; net als zijn haar en huid zat het onder het stof. Heel even raakten zijn vingers het symbool op zijn mantel aan, een half witte, half zwarte cirkel, de kleuren gescheiden door een vloeiende lijn. Het betekende iets, dat symbool. Maar de geborduurde cirkel kon zijn aandacht niet lang vasthouden. Hij staarde verbaasd naar zijn eigen spiegelbeeld. Een rijzige man, de jaren van zijn vroege volwassenheid voorgoed voorbij, eens knap, maar nu was zijn haar meer wit dan bruin en toonde zijn gezicht, gegroefd door kwellende zorgen, donkere ogen die te veel hadden gezien. Lews Therin begon te grinniken en wierp het hoofd achterover; zijn lach weerkaatste in de levenloze zalen.

‘Ilyena, mijn lief! Kom hier, mijn vrouwe. Dit moet je zien.’

Achter hem rimpelde de lucht, trilde, verdikte zich tot een man die rondkeek en even in afkeer zijn mond vertrok. Hij was niet zo lang als Lews Therin en geheel in het zwart gekleed, met uitzondering van sneeuwwit borduursel bij zijn keel en zilverbeslag op de omgeslagen schachten van zijn lieshoge laarzen. Hij liep voorzichtig en trok zijn mantel zorgvuldig op, zodat die de doden niet raakte. De vloer beefde bij elke naschok, maar al zijn aandacht was gericht op de man die in de spiegel staarde en lachte.

‘Heer van de Morgen,’ zei hij. ‘Ik ben gekomen, voor u.’

Het lachen brak abrupt af, alsof het er nooit was geweest en Lews Therin draaide zich om, blijkbaar niet verbaasd. ‘Aha, een gast. Hebt u de Stem, vreemdeling? Weldra is het tijd voor de Zang en ieder die wil deelnemen, is welkom. Ilyena, mijn lief, we hebben een gast, waar ben je?’

De ogen van de zwartgeklede man sperden zich wijd open, flitsten naar het lichaam van de goudgelokte vrouw, toen weer terug naar Lews Therin. ‘Shai’tan hale je, heeft de smet je al zo stevig in zijn greep?’

‘Die naam, Shai...’ Lews Therin sidderde en hief een hand alsof hij iets wilde afweren. ‘U mag die naam niet uitspreken. Dat is gevaarlijk.’

‘Dus dát herinner je je tenminste nog. Gevaarlijk voor jou, dwaas, niet voor mij. Wat herinner je je nog meer? Denk na, Lichtverblinde idioot! Ik laat het niet eindigen, terwijl je in zwachtels van onwetendheid bent gewikkeld! Denk na!’

Even staarde Lews Therin naar zijn opgeheven hand, geboeid door het patroon van vuil. Toen veegde hij zijn hand af aan zijn nog smeriger mantel en richtte zijn aandacht weer op de andere man. ‘Wie bent u? Wat wilt u?’

De zwartgeklede man richtte zich hooghartig op. ‘Eens werd ik Elan

Morin Tedronai genoemd, maar nu...'

'Verrader van Hoop.' Het was een fluistering van Lews Therin. Herinneringen kwamen naar boven, maar hij wendde zijn hoofd af, deinsde ervoor terug.

'Dus je herinnert je toch bepaalde dingen. Ja, Verrader van Hoop. Die naam is mij door de mensen gegeven, zoals zij jou Draak hebben genoemd, maar ik ben jou niet en ik omhels de naam. Ze gaven mij die naam om me te beschimpen, maar ik zal ze laten knielen en ze de naam laten vereren. Wat gebeurt er met jouw naam? Na deze dag zullen de mensen je Verwantslachter noemen. Wat ga je daaraan doen?'

Lews Therin keek fronsend de verwoeste zaal rond. 'Ilyena zou hier moeten zijn om een gast welkom te heten,' mompelde hij afwezig en verhief toen zijn stem. 'Ilyena, waar ben je?' De vloer schudde en het goudblonde vrouwenlichaam bewoog, alsof ze gehoor gaf aan zijn roep. Zijn ogen zagen haar niet.

Elan Morin grijnsde. 'Zie jezelf,' zei hij smalend. 'Eens was je de eerste onder de Dienaren. Eens droeg je de Ring van Tamyrlin en zat je op de Hoge Zetel. Eens gebood je de Negen Staven van het Domein. Moet je je nu zien! Een zielig, vernietigd wrak. Maar het is niet genoeg. Je hebt me in de Zaal der Dienaren vernederd. Je hebt me voor de Poorten van Paaran Disen verslagen. Maar nu ben ik de meerderre. Ik laat je niet sterven zonder dat je wéét. Wanneer je sterft, zal je laatste gedachte de volledige kennis van je nederlaag zijn. Je zult weten hoe volkomen en totaal die is. Als ik je al laat sterven.'

'Ik begrijp niet wat Ilyena ophoudt. Ze zal me haar scherpe tong niet sparen, als ze denkt dat ik een gast voor haar verborgen heb gehouden. Ik hoop dat u van een goed gesprek houdt, want zij doet dat zeker. Wees gewaarschuwd. Ilyena zal zoveel vragen stellen dat u haar uiteindelijk wel eens alles zou kunnen vertellen wat u weet.'

Elan Morin sloeg zijn mantel terug en spreidde zijn handen. 'Wat jammer voor jou,' peinsde hij, 'dat niet een van je Zusters hier nu is. Ik was nooit zo bekwaam in Heling en volg nu een andere macht. Maar zelfs een Zuster kan jou, als je haar niet eerst zou vernietigen, nog maar enkele momenten van helderheid geven. Wat ik kan, zal ook wel dienen, voor mijn eigen doel.' Zijn plotselinge glimlach was wreed. 'Maar ik ben bang dat Shai'tans Heling verschilt van de soort die jij kent. Wees geheeld, Lews Therin!' Hij strekte zijn handen uit en het licht vervaagde, alsof er een schaduw voor de zon gleed.

Pijn doorvlamde Lews Therin en hij schreeuwde een schreeuw die zich diep binnen in hem losscheurde, een schreeuw die hij niet kon stoppen. Vuur ziedde zijn merg; zuur snelde door zijn aderen. Hij

viel achterover op de marmeren vloer; zijn hoofd klapte op de stenen. Zijn hart bonsde en probeerde zich een weg uit zijn borstkas te slaan en iedere hartenklop stuwde nieuwe vlammen door hem heen. Hulpeloos verkrampde hij, kronkelend, zijn schedel leek een bol van pure doodsstrijd op het punt van barsten. Zijn schorre kreten weergalmden door het paleis.

Langzaam, wreed langzaam, ebde de pijn weg. Het leek duizend jaren te duren en liet hem zwak en trillend achter; zijn adem piepte door een rauwe keel. Nog eens duizend jaren leken voorbij te gaan voor hij erin slaagde zich om te rollen en zich bevend, met slappe spieren, op handen en knieën omhoog te duwen. Zijn ogen zagen de goudblonde vrouw en de schreeuw die zich uit hem loswong, deed elk eerder geluid een ijle fluistering lijken. Wankelend, haast vallend, krabbelde hij gebroken over de vloer naar haar toe. Het kostte hem al zijn kracht om haar in zijn armen te nemen. Zijn handen beefden toen hij haar haren gladstreek en ze voor haar starende ogen weg streelde.

‘Ilyena, Licht sta me bij. Ilyena!’ Zijn lichaam boog zich beschermend over haar heen; zijn snikken waren de verstikte kreten van een man die niets meer had om voor te leven. ‘Ilyena, nee! Néé!’

‘Je kunt haar terugkrijgen, Verwantslachter. De Grote Heer van het Duister kan haar weer tot leven wekken, als je hem wilt dienen. Als je mij wilt dienen.’

Lews Therin hief het hoofd en zijn blik deed de man in het zwart onwillekeurig achteruitdeinzen. ‘Tien jaar, Verrader,’ zei Lews Therin zacht, het zachte geluid van staal dat wordt ontbloot. ‘Tien jaar lang heeft je vuige meester de wereld geteisterd. En nu dit. Ik zal...’

‘Tien jaar! Beklagenswaardige dwaas! Deze oorlog heeft geen tien jaar geduurd maar woedt al sinds het begin der tijden. Jij en ik hebben duizendmaal slag geleverd tijdens het wentelen van het Rad, duizendmaal duizend, en we zullen blijven strijden tot de tijd sterft en de Schaduw triomfeert!’ Hij schreeuwde de laatste woorden met een opgeheven vuist en nu week Lews Therin terug; zijn adem stokte door de gloed in de ogen van de Verrader.

Voorzichtig vleide Lews Therin Ilyena neer, zijn vingers schikten zacht haar haren. Tranen vertroebelden wat hij zag toen hij opstond, maar zijn stem was koud als staal. ‘Voor wat je verder hebt gedaan, bestaat al geen vergiffenis, Verrader, maar voor Ilyena’s dood zal ik je vernietigen, zo grondig vernietigen dat zelfs je meester je niet kan helen. Bereid je voor op...’

‘Denk na, dwaas! Denk aan je zinloze aanval op de Grote Heer van het Duister! Denk aan zijn tegenaanval! Denk na! Nog steeds scheu-

ren de Honderd Gezellen de wereld aan stukken en iedere dag voegen zich honderd mannen meer bij hen. Welke hand doodde Ilyena Zonnehaar, Verwantslachter? Niet de mijne. Niet de mijne. Welke hand doodde alle leven dat een druppel van je bloed bezat, doodde iedereen die van je hield, sloeg iedereen die jij liefhad? Niet de mijne, Verwantslachter. Niet de mijne. Denk na en ken de prijs voor het weerstreven van Shai'tan!

Het plotseling uitbrekende zweet trok sporen in het stof en vuil op Lews Therins gezicht. Hij herinnerde zich een nevelige herinnering als een droom van een droom, maar hij wist dat het waar was.

Zijn gebrul kaatste tegen de muren, het gebrul van een man die ontdekt dat zijn eigen hand zijn ziel had verdoemd en hij klauwde naar zijn gezicht alsof hij de beelden van zijn daden wilde wegscheuren. Overal waar hij keek, vonden zijn ogen de doden. Ze waren verminkt, gebroken of verbrand, of half verslonden door steen. Overal lagen levenloze gezichten die hij kende, gezichten waarvan hij hield. Oude dienaren en vrienden uit zijn jeugd, trouwe gezellen in de lange jaren van strijd. En zijn kinderen. Zijn eigen zonen en dochters, weggeworpen als kapotte poppen, hun spel voor altijd verstild. Allen door zijn hand omgekomen. De gezichten van zijn kinderen beschuldigden hem, lege ogen vroegen waarom, en zijn tranen waren geen antwoord. Het gelach van de Verrader geselde hem, overstemde zijn gebrul. Hij kon die gezichten, die pijn niet verdragen. Hij kon het niet verdragen nog langer te blijven. Wanhopig reikte hij naar de Ware Bron, naar het besmette saidin, en hij reisde.

Het land rondom hem was vlak en leeg. Dichtbij stroomde een rivier, recht en breed, maar hij kon voelen dat er binnen honderd span geen mensen waren. Hij was alleen, zo alleen als een levende man kon zijn, maar aan zijn herinneringen kon hij niet ontkomen. De ogen achtervolgden hem door de eindeloze grotten van zijn geest. Hij kon zich er niet voor verschuilen. De ogen van zijn kinderen. De ogen van Ilyena. Tranen glinsterden op zijn wangen toen hij zijn gelaat ophief naar de hemel.

'Licht, vergeef me!' Hij geloofde niet dat voor hem vergeving mogelijk was. Niet voor zijn daden. Toch schreeuwde hij de hemel toe en smeekte om een vergiffenis die hij niet verwachtte te zullen krijgen. 'Licht, vergeef me!'

Nog steeds was hij verbonden met saidin, de mannelijke helft van de Kracht die het heelal in stand hield, die het Rad des Tijds liet wentelen. Hij kon de bezoedelde smet voelen, de smet van de tegenaanval van de Schaduw, de smet die de wereld verdoemde. Om hem. Omdat hij in zijn trots had geloofd dat mensen de Schepper konden

evenaren, dat zij konden herstellen wat de Schepper had voortgebracht en mensen hadden gebroken. In zijn trots had hij dat geloofd. Hij putte dieper en dieper uit de Ware Bron, als een man die sterft van de dorst. Al snel had hij meer van de Ene Kracht geput dan hij zonder hulp kon geleiden; het voelde alsof hij in brand stond. Zwingend dwong hij zichzelf meer te putten, alles te putten.

‘Licht, vergeef me. Ilyena!’

De lucht veranderde in vuur, vuur in gesmolten licht. De schicht die uit de hemel neersloeg, zou elk oog dat er zelfs maar een glimp van opving, hebben verblind en verzengd. Uit de hemel sloeg het vuur vlammend door Lews Therin Telamon en boorde zich in de ingewanden van de aarde. Steen verdampte bij zijn aanraking. De aarde kronkelde en sidderde als een levend wezen in doodsstrijd. Slechts een tel verbond de vuurstraal de hemel met de aarde, maar zelfs daarna golfde de aarde nog als de zee in een storm. Gesmolten rots spoot vijfhonderd voet de lucht in en de kreunende grond rees op, waardoor de brandende fontein steeds hoger en hoger kon reiken. Uit het noorden en zuiden, uit het oosten en westen kwamen de winden huilend dichterbij; bomen knapten als twijgjes en het leek alsof de gierende en razende winden de groeiende berg steeds hoger hemelwaarts wilden duwen. Steeds hoger hemelwaarts.

Ten slotte stierf de wind weg en verstilde de wereld tot een bevend grompelp. Van Lews Therin Telamon viel geen spoor meer te kennen. Waar hij had gestaan, rees nu een berg vele spannen hoog de lucht in, terwijl gesmolten lava uit de gebroken top stroomde. De brede, rechte rivier was in een boog van de berg weggeduwd, waar zij spleet en een langgerekt eiland vormde. De schaduw van de berg reikte bijna tot het eiland en lag als de onheilspellende hand van een voorspelling donker over het land. Een tijdlang was het doffe protesterende gerommel van de aarde het enige geluid.

Op het eiland trilde de lucht en werd dikker. De zwartgeklede man stond te staren naar de vlammende berg die uit de vlakte oprees. Zijn gezicht vertrok van woede en verachting. ‘Zo gemakkelijk kun je niet ontsnappen, Draak! Tussen ons is het nog niet geëindigd. Het zal niet eindigen tot het eind der tijden.’

Toen verdween hij en de berg en het eiland waren alleen. Wachtend.

En de Schaduw viel op het Land en de Wereld werd steen na steen gebroken. De wateren vliedden en de bergen werden verzwolgen en de volkeren werden verstrooid naar de acht hoeken van de Wereld. De maan was als bloed en de zon was als as. De zeeën ziedden en de levenden benijdden de doden. Alles was gebroken en alles behalve

de herinnering was verloren, één herinnering bovenal, aan hem die de Schaduw bracht en het Breken van de Wereld. En hem noemden ze Draak.

(uit *Aleth nin Taerin alta Camora*,
Het Breken van de Wereld.
Een onbekende schrijver, de Vierde Eeuw)

En aldus geschiedde het in die dagen, zoals het eerder was geschied en wederom zou geschieden, dat het Duister drukte op het land en de harten bezwaarde van de mensen en het groen verdorde en hoop stierf. En de mensen riepen luid tot de Schepper en zeiden: O Licht der Hemelen, Licht der Wereld, laat Hij die Beloofd is uit de berg worden geboren, zoals de Voorzeggingen voorspelden, zoals hij werd geboren in voorbije tijden en weer zal worden geboren in komende tijden. Laat de Prins van de Morgen zingen tot het land, opdat groene dingen zullen groeien en de dalen lammeren zullen voortbrengen. Laat de arm van de Prins van de Morgen ons behoeden voor het Duister en het grote zwaard der gerechtigheid ons verdedigen. Laat de Draak weer rijden op de winden des tijds.

(uit *Charal Drianaan te Calamon*,
De Cyclus van de Draak.
Een onbekende schrijver, de Vierde Eeuw)

1

Een verlaten weg

Het Rad des Tijds draait rond en rond. Eeuwen komen en gaan en laten herinneringen na die sagen worden. Dan vervagen de sagen tot mythen, tot ook die allang zijn vergeten bij de wederkomst van de Eeuw die deze verhalen schiep. In een Eeuw – door sommigen de Derde Eeuw genoemd, een Eeuw die nog zal komen, een Eeuw die al voorbij is – stak een wind op in de Mistbergen. De wind was niet het begin. Het Rad kent geen begin en de wenteling van het Rad kent geen einde. Maar het was *een* begin.

Geboren onder de altijd bewolkte toppen die het gebergte zijn naam hadden geschonken, blies de wind naar het oosten, woei over de Zandheuvels, die vóór het Breken van de Wereld de kust van een grote oceaan vormden. De wind ranselde Tweewater, geselde het wilde woud dat het Westwoud heette en sloeg neer op twee mannen die met paard en wagen over het rotsgruis van het pad trokken dat de Steengroeveweg werd genoemd. Hoewel het voorjaar al ruim een maand geleden had moeten beginnen, droeg de wind een ijzige kilte mee alsof hij liever sneeuw zou brengen.

Windvlagen plakten de mantel tegen de rug van Rhand Altor, joegen de zandkleurige wol rond zijn benen op en lieten de stof erachter fladderen. Hij wilde dat zijn jas dikker was of dat hij een extra hemd had aangetrokken. De helft van de keren dat hij probeerde zijn mantel weer om zich heen te trekken, ging het mis omdat die achter de zwaaiende pijlkoker op zijn heup bleef haken. De mantel met één hand vasthouden hielp trouwens ook niet veel: in zijn andere hand droeg hij zijn boog, de pijl al aangelegd, klaar om getrokken te worden.

Toen een bijzonder sterke windstoot de mantel uit zijn hand trok, keek hij even over de rug van de ruwharige bruine merrie naar zijn vader. Hij voelde zich een beetje stom, dat hij zeker wilde weten dat Tham er nog steeds was, maar zo'n soort dag was het nu eenmaal. De aanwakkerende wind huilde, maar afgezien daarvan lag er een

zware stilte over het land. Daarmee vergeleken klonk het zachte gekraak van de wielas luid. Geen vogel zong in het woud, geen eekhoorn schoot langs een tak. Niet dat hij echt verwachtte ze te horen, niet deze lente.

Alleen de bomen die de hele winter blad of naald droegen, vertoonden wat groen. Warrige uitlopers van de bramen van het vorige jaar weefden bruine webben over de rotsachtige plekken onder de bomen. Brandnetels voerden de boventoon tussen het weinige onkruid. De rest van de begroeiing had scherpe punten of doorns, of het was stinkkruid, dat een smerige stank achterliet op de onoplettende laars die het vertrapte. Verspreide witte plekken sneeuw lagen nog op de grond waar dichte groepen bomen diepe schaduwen wierpen. Waar wel zonlicht viel, had het kracht noch warmte. De bleke zon stond in het oosten boven de bomen, maar haar licht was tintelend donker, alsof het met schaduw vermengd was. Het was een onaangename ochtend, een ochtend die gemaakt leek voor onprettige gedachten.

Gedachteloos betastte hij de aangelegde pijn; klaar om hem in één vloeiende beweging aan te leggen tegen zijn wang, op de manier die Tham hem had geleerd. De winter was bar genoeg geweest op de boerderij, erger dan zelfs de alleroudsten zich herinnerden, maar in de bergen moest het nog strenger zijn geweest, als je tenminste mocht afgaan op het aantal wolven dat naar Tweewater was verdreven. Wolven overvielen de schaapskooien en maakten gaten in de schuren om bij het vee en de paarden te komen. Zelfs beren waren op de schapen afgekomen, en dat op plaatsen waar al vele jaren geen beer was gezien. Het was niet langer veilig om in het donker buiten te zijn. Mensen waren net zo vaak prooi als schapen, en de zon hoefde niet altijd onder te zijn.

Aan de andere kant van Bela stapte Tham stevig voort, zijn speer als wandelstok gebruikend en de wind negerend die zijn bruine mantel liet wapperen als een vaandel. Nu en dan gaf hij de flank van de merrie een licht tikje, om haar eraan te herinneren dat ze door moest stappen. Met zijn omvangrijke borstkas en brede gezicht was hij even tastbaar als de aarde onder zijn voeten. Zijn door de zon verweerde wangen mochten dan gegroefd zijn en zijn haar mocht dan nog slechts een spiertje zwart in het grijs hebben, toch straalde hij iets onverzettelijks uit, alsof de zee om hem heen kon spoelen zonder dat zijn voeten hun grip in het zand kwijtraakten. Hij beende nu onverstoorbaar verder. Wolven en beren zijn tot daaraan toe, leek zijn houding te zeggen, zaken waar iedere man met schapen voor op moest passen, maar Tham Altor op weg naar Emondsveld konden ze maar beter niet tegenhouden.

Met een schuldig gevoel schrok Rhand op en hield zijn kant van de weg weer in het oog nu Thams doelgerichtheid hem aan zijn taak herinnerde. Hij was een hoofd groter dan zijn vader, groter dan ieder ander in de streek, en leek uiterlijk, op zijn brede schouders na misschien, weinig op hem. Zijn grijze ogen en de rossige tint van zijn haar had hij van zijn moeder, dat zei Tham tenminste. Ze was van elders gekomen en Rhand herinnerde zich weinig van haar, alleen een glimlachend gezicht, maar elk jaar legde hij bloemen op haar graf: op Beltije in de lente en op Zonnedag in de zomer.

In de hotsende kar lagen twee kleine fusten met Thams appelbrandewijn en acht grotere vaten appelcider, amper een winter gerijpt. Ieder jaar leverde Tham voor Beltije hetzelfde aan Herberg De Wijnbron en hij had gezegd dat er meer nodig was dan wolven of een koude wind om hem dit voorjaar tegen te houden. Toch waren ook zij in geen weken naar het dorp geweest. Zelfs Tham trok er deze dagen weinig op uit, maar hij wilde zijn belofte over de brandewijn en de cider houden, al had hij met de levering gewacht tot de dag voor het festival. Je woord houden was belangrijk voor Tham. Rhand was al blij weer eens van de boerderij weg te zijn, bijna even blij als hij was dat het al gauw weer Beltije was.

Terwijl Rhand op zijn kant van de weg lette, kreeg hij steeds sterker het gevoel dat hij werd bespied. Een tijdlang probeerde hij dat gevoel van zich af te schudden. Tussen de bomen bewoog niets en behalve de wind weerklonk geen enkel geluid. Maar het gevoel werd steeds sterker. De haartjes op zijn armen kriebelden, zijn huid prikte alsof die van binnenuit jeukte.

Boos nam hij de boog in zijn andere hand om zijn armen te wrijven en hij gebood zichzelf niet aan zijn verbeelding toe te geven. Aan zijn kant van de weg hield zich niets tussen de bomen schuil en Tham zou het gezegd hebben als hij iets aan de andere kant van de weg had gezien. Hij wierp een blik over zijn schouder... en knipperde met z'n ogen. Op zo'n twintig pas achter hen werden ze op de weg gevolgd door iemand in een mantel, gezeten op een paard. Paard en ruiter waren even zwart, vaalzwart, dofzwart.

Meer uit gewoonte dan door wat anders bleef hij naast de kar achteruitlopen, terwijl hij bleef kijken.

De mantel van de ruiter omhulde hem tot de rand van zijn laarzen; de kap was ver naar voren getrokken, zodat er niets van hem te zien was. Rhand dacht afwezig dat er iets vreemds aan de man op het paard was; vooral de beschaduwde opening van de mantelkap fascineerde hem. Hoewel hij maar heel vaag de omtrek van een gezicht kon zien, had hij het gevoel dat hij recht in de ogen van de ruiter

keek. En hij kon zijn blik niet afwenden. Zijn maag kromp ineen van onpasselijkheid. In de kap was slechts schaduw zichtbaar, maar hij voelde een even felle haat alsof hij in een grauwend gezicht keek, haat jegens alles wat leefde. Haat vooral tegen hem gericht.

Onverwachts stootte zijn hiel tegen een steen en hij struikelde, waardoor zijn ogen de donkere ruiter moesten loslaten. Zijn boog viel op de weg en slechts een snelle greep naar het tuig van Bela voorkwam dat hij plat op zijn rug viel. Geschrokken briesend bleef de merrie staan en draaide haar hoofd om te zien wat haar vastgepakt had.

Over Bela's rug keek Tham hem fronsend aan. 'Wat is er, kerel?' 'Een ruiter,' zei Rhand buiten adem en hij trok zichzelf weer omhoog. 'Een vreemdeling, hij volgt ons.'

'Waar?' De oudere man hief zijn speer en tuurde op zijn hoede naar achteren.

'Daar, daarginds bij...' Rhands woorden stierven weg toen hij zich omdraaide om te wijzen. De weg achter hen was leeg. Ongelovig zocht hij aan beide kanten het woud langs de weg af. De kale bomen boden geen schuilplaats maar van paard of ruiter was geen glimp te bekennen. Hij aarzelde niet toen zijn vader hem vragend aankeek.

'Hij was er! Een man in een zwarte mantel op een zwart paard.'

'Ik wil je best geloven, kerel, maar waar is hij nu dan?'

'Ik weet het niet. Maar hij was er echt.' Hij pakte de gevallen boog en pijl op, keek haastig de veren na, legde weer aan en spande de pees half voor hij weer losliet. Er viel nergens op te mikken. 'Hij was daar.'

Tham schudde zijn grijze hoofd. 'Jij zegt het, kerel. Kom mee. Een paard laat hoofafdrukken achter, zelfs in deze grond.' Hij liep met een wild in de wind flapperende mantel naar de achterkant van de kar. 'Als we ze vinden, weten we zeker dat hij daar was. Zo niet... nou ja, dit zijn van die dagen dat een man denkt dat hij van alles ziet.'

Opeens beseftte Rhand wat er zo vreemd was geweest aan de ruiter, afgezien van het feit dát hij er geweest was. De wind die hem en Tham geselde, had nog geen plooi van die zwarte mantel bewogen. Zijn mond voelde opeens droog aan. Hij moest het zich verbeeld hebben. Zijn vader had gelijk; op zo'n ochtend sloeg de fantasie van een man op hol. Toch was hij ervan overtuigd dat het niet zo was. Maar hoe kon hij zijn vader duidelijk maken dat de schijnbaar plotseling verdwenen man, een mantel droeg waar de wind geen vat op had? Met een bezorgde frons op zijn gezicht speurde hij rond in het bos om hen heen; het zag er anders uit dan het er ooit had uitgezien. Al vanaf het moment dat hij oud genoeg was om te lopen, had hij in

het woud rondgezworven. Hij had leren zwemmen in de plassen en stromen van het Waterwold, achter de verste boerderijen ten oosten van Emondsveld. Hij was op ontdekkingsstocht gegaan in de Zandheuvels – waarvan velen in Tweewater beweerden dat het ongeluk bracht – en een keer was hij zelfs tot aan de voet van de Mistbergen getrokken, samen met zijn beste vrienden, Mart Cauton en Perijn Aybara. Dat was heel wat dieper de wildernis in dan de meeste mensen van Emondsveld ooit waren gegaan; voor hen was een reis naar het volgende dorp, Wachtheuvel, of naar het zuiden naar Devenrit al een enorme gebeurtenis. Nergens had hij een plaats gevonden die hem bang maakte. Vandaag echter was het Westwoud niet de plek die hij zich herinnerde. Een man die zo opeens in het niets kon verdwijnen, kon even plotseling weer opduiken, misschien zelfs wel vlak naast hem.

‘Nee vader, laat maar.’ Toen Tham verbaasd bleef staan, verborg Rhand het schaamrood op zijn gezicht door aan de kap van zijn mantel te frommelen. ‘U hebt waarschijnlijk gelijk. Het heeft geen zin iets te zoeken wat er niet is, niet wanneer we de tijd beter kunnen gebruiken om verder naar het dorp te trekken en uit deze wind te komen.’

‘Ik zou wel zin hebben in een pijpje,’ zei Tham langzaam, ‘met een pul bier, ergens binnen waar het warm is.’ Opeens grijsde hij breed. ‘En ik denk zo dat jij Egwene wel graag wilt opzoeken.’

Rhand slaagde erin zwakjes te glimlachen. Van alle dingen waar hij op dat moment graag aan wilde denken, stond de dochter van de dorpsmeester wel op de laatste plaats. Hij had geen behoefte aan nog meer verwickelingen. Het afgelopen jaar voelde hij zich steeds kriebeliger worden als hij in haar gezelschap was. Erger nog, zij leek dat niet eens te beseffen. Nee, Egwene was wel de laatste aan wie hij wilde denken.

Hij stond net te hopen dat zijn vader niet had gemerkt dat hij bang was, toen Tham zei: ‘Denk aan de vlam, kerel, en de leegte.’

Dat was iets vreemds dat Tham hem ooit had geleerd. Je volledig richten op een enkele vlam en al je gevoelens ermee voeden – vrees, haat, boosheid – tot je geest volkomen leeg was. Word één met de leegte, zei Tham, en je kunt alles. Niemand anders in Emondsveld zei zulke dingen. Maar op Beltije won Tham elk jaar het schutters-treffen met zijn vlam en zijn leegte. Rhand dacht dat hijzelf dit jaar een kans had tot de laatste ronde door te dringen, als het hem zou lukken die leegte vast te houden. Dat Tham het juist nu noemde, betekende dat hij Rhands angst wél opgemerkt had, maar hij zei er verder niets over.

Tham klakte naar Bela om verder te gaan en ze zetten hun tocht voort. De oudere man liep verder alsof er niets was gebeurd en er ook niets zou kunnen gebeuren. Rhand wilde dat hij dat ook kon. Hij probeerde zijn geest leeg te maken, maar telkens opnieuw dook het beeld van de ruiter in de zwarte mantel op.

Hij wilde vurig geloven dat Tham gelijk had, dat hij zich de ruiter gewoon verbeeld had, maar hij herinnerde zich dat gevoel van haat maar al te goed. Er wás iemand geweest, iemand die hem kwaad had willen doen. Hij bleef achteromkijken totdat de hoge spitse rietdakken van Emondsveld hem het zicht benamen.

Het dorp lag dicht tegen het Westwoud aan, waar het bos geleidelijk dunner werd en de uitlopers feitelijk tussen de gedrongen vakbouwhuizen lagen. Het land liep geleidelijk naar het oosten omlaag. Er stonden nog wel groepjes bomen, maar buiten het dorp vormden boerderijen en met heggen omzoomde velden en weiden een lappendeken tot aan het Waterwoud met zijn wirwar van beekjes en vennen. In het westen was het land al even vruchtbaar en de meeste jaren waren de weilanden daar groen en rijk, maar in het Westwoud lagen maar enkele boerderijen. En spannen voordat de Zandheuvels begonnen, was zelfs daarvan niets meer te bekennen. Om maar te zwijgen van de Mistbergen die boven de boomtoppen van het Westwoud uit rezen, ver weg, maar toch goed zichtbaar vanuit Emondsveld. Sommigen zeiden dat het land er te rotsachtig was, alsof er niet overal in Tweewater rotsen waren, en anderen beweerden dat het ongeluksland was. Een paar mompelden dat het onzin was om dichter dan nodig bij de bergen te komen. Maar welke reden ook genoemd werd, alleen de stoutmoedigsten boerden in het Westwoud.

Kleine kinderen en honden dansten opgetogen rond de kar toen ze de eerste huizen passeerden. Bela sukkelde geduldig verder en negeerde de schreeuwers die onder haar neus duikelden, tikkertje speelden en hoepelden. De laatste tijd hadden de kinderen amper gespeeld of gelachen, zelfs toen ze met het zachtere weer naar buiten konden, want de angst voor wolven had hen binnengehouden. Het leek wel of het naderen van Beltije hun had verteld dat ze weer konden spelen.

Het festival had ook de volwassenen aangestoken. De grote luiken waren opengegoid en in bijna elk huis zag je de vrouw des huizes, in een schort en met haar lange vlechten in een doek opgebonden, de lakens uitkloppen of de matrassen te luchten hangen. Of er nu wel of geen bladeren aan de bomen zaten, geen enkele vrouw wilde Beltije vieren voor haar voorjaarsschoonmaak gedaan was. Op ieder erf hingen kleedjes aan de lijn en kinderen die niet snel genoeg naar

de straat ontsnapt waren, mochten met rieten mattenkloppers hun ergernis op de vloerkleden uitleven. Op het dak klauterde de heer des huizes rond; hij keek het riet na of er winterschade was waarvoor de oude Cen Buin, de rietdekker, moest worden geroepen.

Diverse keren bleef Tham staan voor een kort gesprek met een bekende. Aangezien hij en Rhand de boerderij al weken niet verlaten hadden, wilde iedereen even bijpraten over het leven in het woud. Slechts enkele mannen uit het Westwoud waren in het dorp geweest. Tham vertelde over de schade door de winterstormen, elke storm nog heviger dan de vorige, over doodgeboren lammetjes, over bruine velden waar gewassen hadden moeten ontkiemen, over weilanden die maar niet groen wilden worden, over de zwermen raven waar vroeger zangvogels hadden gevlogen. Het waren sombere woorden die hoofdschuddend werden aangehoord, terwijl de voorbereidingen voor Beltje om hen heen doorgingen. Het was overal hetzelfde.

De meeste mannen haalden hun schouders op en zeiden: ‘Nou ja, we overleven het wel, zo het Licht het wil.’ Sommigen grinnikten en voegden eraan toe: ‘En als Licht het niet wil, dan overleven we het ook wel.’

Zo waren de meeste bewoners van Tweewater nu eenmaal. Mensen die moesten toezien hoe de hagel hun oogst vernietigde of hoe de wolven hun schapen doodden, en die opnieuw moesten beginnen. Hoe vaak dat ook gebeurd was, ze gaven niet op. Mensen die opgaven, waren al lang geleden weggetrokken.

Tham zou niet voor Wit Kongar zijn blijven staan als de man de straat niet was opgelopen. Het was óf stilstaan of Bela tegen hem aan laten lopen. De Kongars en de Kopins – de twee families waren zo nauw aan elkaar verwant dat eigenlijk niemand wist wie bij wie hoorde – stonden van Wachtheuvel tot Devenrit en mogelijk zo ver als Tarenveer bekend als zeurpieten en ruziemakers.

‘Ik moet dit nog bij Bran Alveren brengen, Wit,’ waarschuwde Tham en knikte naar de vaten in de kar, maar de broodmagere man wilde niet opzij gaan en bleef met een zuur gezicht staan. Hij had lui op de stoep voor zijn huis gelegen en was niet zijn dak opgeklommen, hoewel het riet eruitzag of het alle aandacht van baas Buin nodig had. Hij leek nooit bereid opnieuw te beginnen of te voltooien waar hij aan begonnen was. De meeste Kopins en Kongars waren zo, tenminste zij die niet nóg erger waren.

‘Wat gaan we aan Nynaeve doen, Altor?’ wilde Kongar weten. ‘Zo’n Wijsheid hebben we hier in Emondsveld niet nodig.’

Tham slaakte een diepe zucht. ‘Ken je plaats, Wit. De Wijsheid is een vrouwenzaak.’

‘Nou, we kunnen er beter wél iets aan doen, Altor. Zij zei dat we een zachte winter zouden krijgen. En een goede oogst. Vraag haar nu eens wat ze in de wind hoort en ze kijkt je alleen maar zuur aan en stamp weg.’

‘Als je dat op je gebruikelijke manier gevraagd hebt, Wit,’ zei Tham geduldig, ‘dan heb je geluk dat ze je geen mep heeft verkocht met die stok van haar. En... als je het niet erg vindt, dan moet ik deze brandewijn...’

‘Nynaeve Almaeren is gewoon te jong om Wijsheid te zijn, Altor. Als de vrouwenkring er niks aan doet, dan moet de dorpsraad maar optreden.’

‘Bemoei je je weer met de Wijsheid, Wit Kongar?’ bulderde een vrouwenstem. Wit kromp in elkaar toen zijn vrouw het huis uit beende. Daise Kongar was tweemaal zo breed als Wit, een vrouw met een hard gezicht zonder een gram vet aan haar lijf. Ze keek hem met haar vuisten op haar heupen nijdig aan. ‘Als jij probeert je neus in de zaken van de vrouwenkring te steken, dan mag je uitzoeken of je het leuk vindt om van je eigen kookkunst te genieten. Maar dan niet in mijn keuken. En of je het leuk vindt je eigen kleren te wassen en zelf je bed op te maken. Maar dan niet onder mijn dak.’

‘Maar, Daise,’ jammerde Wit. ‘Ik was alleen maar...’

‘Willen jullie me verontschuldigen. Daise. Wit,’ zei Tham. ‘Moge het Licht op jullie beiden schijnen.’ Hij zette Bela weer aan en leidde haar langs de magere man. Daise had momenteel alleen aandacht voor haar echtgenoot, maar het kon elk moment tot haar doordringen met wie Wit had staan praten.

Juist daarom hadden ze geen enkele uitnodiging voor een hapje of een warm drankje aangenomen. Als ze Tham zagen, reageerden de huisvrouwen van Emondsveld als jachthonden die lucht kregen van een konijn. Stuk voor stuk wisten zij de volmaakte vrouw voor een weduwnaar met een goede boerderij, ook al lag die in het Westwoud. Rhand stapte even snel door als Tham, mogelijk nog sneller. Als Tham niet in de buurt was, werd hij soms in een hoek gedreven en dan kon hij alleen ontsnappen door zich lomp te gedragen. Anders werd hij binnen op een kruk bij de schouw gepoot en kreeg hij gebak, honingkoek of vleespastei opgedrongen. En iedere keer namen de ogen van de vrouw des huizes hem wikkend en wegend op, even nauwkeurig als de weegschaal of de meetlat van een koopman, terwijl ze hem vertelde dat wat hij nu at lang zo goed niet was als de kookkunst van haar zuster die weduwe geworden was, of haar op een na oudste nicht. Tham werd er zeker niet jonger op, zou ze opmerken. Dat hij zo van zijn vrouw gehouden had, was prima – een

goed voorteken voor de volgende vrouw in zijn leven – maar hij had lang genoeg gerouwd. Tham had een goede vrouw nodig. Het was nu eenmaal een feit, zou ze opmerken – of iets van gelijke strekking – dat een man gewoon niet zonder een vrouw kon, een vrouw die voor hem zorgde en hem uit de moeilijkheden hield. De ergste vrouwen bleven na deze woorden nadenkend zwijgen en vroegen dan bestudeerd terloops hoe oud hij nu precies was.

Net als de meeste mensen van Tweewater was Rhand behoorlijk koppig. Buitenstaanders zeiden soms dat het de voornaamste karaktertrek van de bewoners van Tweewater was: zij konden muilezels lesgeven en stenen leren praten. De vrouwen waren meestal aardig en vriendelijk, maar hij had er een hekel aan ergens toe gedwongen te worden en ze gaven hem het gevoel dat hij met een stok werd aangespoord. Dus liep hij gauw door en wenste dat Tham de merrie wat sneller liet gaan.

Even later verbreedde de straat zich tot de Brink, een uitgestrekt grasveld in het midden van het dorp. Hoewel het gras om deze tijd meestal hoog stond, toonde de Brink deze lente slechts een paar groene plekken tussen het bruinglele dode gras en de zwarte aarde. Een handvol ganzen waggelde rond en keek met kraalogen naar de grond, maar vond er niets wat de moeite van het pikken waard was, en iemand had er een melkkoe vastgezet om de spaarzame groei af te grazen.

Uit een lage rotspartij aan de westkant van de Brink ontsprong de Wijnbron bruisend in een nooit aflatende stroom die sterk genoeg was om een man om te werpen en zoet genoeg om haar naam vele malen waar te maken. Vanaf de bron stroomde de al snel breder wordende Wijnvloed schuimend naar het oosten; tot aan de molen van baas Tan en verder stonden er talloze wilgen langs de oevers. Nog verder vertakte de Wijnvloed zich tot tientallen waterlopen in de uitgestrekte moerassen van het Waterwold. Twee lage voetbruggen met leuning kruisten de heldere stroom op de Brink, de een wat breder en stevig genoeg voor wagens. De Wagenbrug was de plaats waar de Noorderweg uit Tarenveer van naam veranderde en de Oudeweg werd, die naar Devenrit liep. Buitenstaanders vonden het soms gek dat dezelfde weg naar het noorden een andere naam had dan naar het zuiden, maar zo was het altijd geweest volgens de inwoners van Emondsveld, en dat was dat. Voor de mensen in Tweewater was die verklaring goed genoeg.

Aan de andere kant van de bruggen werd het hout voor de vreugdevuren van Beltije al opgestapeld, drie keurige brandstapels, bijna even hoog als een huis. Dat moest natuurlijk op de kale grond ge-

beuren, niet op de Brink, al was die nu zelf ook zo kaal als wat. Wat tijdens het festival niet bij de brandstapels gebeurde, vond op de Brink plaats.

Vlak bij de Wijnbron zong een groep oudere vrouwen zachtjes bij het oprichten van de Lenteboom. Ontdaan van zijn takken stak de rechte, slanke stam van een spar wel tien voet uit de door hen gegraven kuil omhoog. Een groep meisjes die nog te jong waren voor vlechten, zat in kleermakerszit jaloers toe te kijken en zong nu en dan kleine stukjes mee van het lied dat de vrouwen zongen.

Tham klakte Bela verder alsof hij haar sneller wilde laten stappen, al trok zij er zich niets van aan, en Rhand hield opzettelijk zijn ogen afgewend van de bedrijvige vrouwen. De volgende ochtend zouden de mannen net doen of ze heel verrast waren de Lenteboom daar te zien, waarna rond het middaguur de ongetrouwde vrouwen rond de Boom zouden dansen en er onder het gezang van de ongetrouwde mannen lange gekleurde linten omheen zouden slingeren. Niemand kende de oorsprong of de reden van dit oude gebruik – zo was het altijd gegaan en het was een mooi voorwendsel om te zingen en te dansen, maar eigenlijk had niemand in Tweewater daar veel voorwendsels voor nodig.

De hele dag van Beltije zou in beslag worden genomen door zingen en dansen en feesten, slechts onderbroken door hardloophwedstrijden en wedkampen in van alles en nog wat. Prijzen vielen niet alleen te halen in het boogschieten, maar ook de besten met de steenslinger en de vechtstok werden beloond. Er zouden wedstrijden zijn in het oplossen van raadsels en puzzels, in touwtrekken, in gewichtheffen en hamerslingeren, en er zouden prijzen zijn voor de beste zanger, de beste danser en de beste vedelaar, voor de snelste schapenscheerder en zelfs voor de beste kegelaar en pijltjesgooier.

Beltije werd geacht plaats te vinden als het echt lente was, als de eerste lammetjes waren geboren en de eerste oogst opkwam. Maar nu de kou aanbleef, had niemand het in zijn hoofd gehaald alles af te gelasten. Iedereen had behoefte aan wat zang en dans. En als klap op de vuurpijl – als de geruchten tenminste juist waren – was er inderdaad een groots vuurwerk op de Brink gepland. Natuurlijk alleen als de eerste marskramer van het jaar op tijd arriveerde. Dit laatste had heel wat gespreksstof opgeleverd: het was tien jaar geleden dat er voor het laatst vuurwerk was geweest en daar werd nu nog over gesproken.

Herberg De Wijnbron lag aan de oostkant van de Brink, vlak bij de Wagenbrug. De vloer van de herberg werd gevormd door rivierrots, al waren de funderingen van ouder gesteente, waarvan sommigen be-

weerden dat het uit de bergen kwam. De witgekalkte eerste verdieping stak rondom over de onderbouw uit. Aan de achterkant woonde Bran Alveren, herbergier en de afgelopen twintig jaar dorpsmeester van Emondsveld, zijn vrouw en hun dochters. Rode dakpannen, de enige in het dorp, glommen in het zwakke zonlicht en uit drie van de tien hoge schoorstenen van de herberg kringelde rook omhoog.

Aan de zuidkant van de herberg, van de stroom af, lagen de resten van een veel groter stenen fundament dat eens deel van de herberg had uitgemaakt – tenminste, dat werd beweerd. In het midden ervan groeide nu een immense eik met een stam van dertig stap in de omtrek, die mansdikke takken uitspreidde. In de zomer zette Bran Alveren tafels en bankjes in de schaduw van het dichte bladerdak en genoten de gasten van een beker en een verkoelend briesje terwijl ze praatten en misschien een spelletje steenbord speelden.

‘We zijn er, kerel.’ Tham wilde het tuig van Bela pakken, maar ze bleef al voor de herberg staan voor zijn hand het leer had aangeraakt. ‘Weet de weg nog beter dan ik,’ grinnikte hij.

Terwijl het laatste gepiep van de as wegstierf, kwam Bran Alveren de herberg uit. Hij was heel lichtvoetig voor een man van zijn omvang: bijna het dubbele van ieder ander in het dorp. Een glimlach spleet zijn vollemaansgezicht onder een krans van spaarzaam grijs haar. Ondanks de kilte liep de herbergier in zijn hemd. Hij droeg een vlekkeloos wit schort en op zijn borst hing een zilveren penning in de vorm van een weegschaal.

De penning en de echte weegschaal, die gebruikt werd om de munten te wegen van de kooplui die uit Baerlon kwamen voor wol en tabak, waren ambtstekens van de dorpsmeester. Bran droeg de penning alleen als hij met de kooplui aan het onderhandelen was en op festivals, feestdagen en bruiloften. Hij had haar nu eigenlijk een dag te vroeg om, maar die nacht was Winternacht, de nacht voor Beltije, waarin iedereen bijna de hele nacht door huis aan huis bezoeken aflegde, kleine geschenken uitwisselde en hier een hapje at en daar een slokje dronk. *Na zo’n winter, dacht Rhand, vindt hij de Winternacht excuus genoeg om niet tot morgen te wachten.*

‘Tham,’ riep de dorpsmeester, terwijl hij naar hen toe snelde, ‘moge het Licht op je schijnen; het is goed je eindelijk weer te zien. Rhand, jou ook. Hoe staat het ermee, jongen?’

‘Prima, meester Alveren,’ zei Rhand. ‘En met u?’ Maar Bran had zijn aandacht alweer op Tham gericht.

‘Ik begon al haast te denken dat je dit jaar niet meer met je brandewijn zou komen. Vroeger wachtte je nooit zo lang.’

‘Ik vind het niet prettig om nu de boerderij te verlaten, Bran,’ antwoordde Tham. ‘Niet nu de wolven zich zo gedragen. Om van het weer maar te zwijgen.’

Bran schraapte zijn keel. ‘Ik wou dat iemand over iets anders dan het weer wilde praten. Iedereen klaagt erover en mensen die eigenlijk beter zouden moeten weten, verwachten van mij dat ik het even regel. Ik heb net aan vrouw Aldonel staan uitleggen dat ik niks aan de ooievaars kan doen. En toch verwacht ze van mij...’ Hij schudde het hoofd.

‘Een boos voorteken,’ kondigde een krassende stem aan, ‘geen ooievaarsnesten op de daken met Beltije.’ Cen Buin, even krom en donker als een oude wortel, liep naar Tham en Bran toe, steunend op zijn wandelstok die bijna net zo lang en net zo krom was als hij zelf. Hij probeerde beide mannen tegelijk vermanend aan te staren. ‘En het wordt nog veel erger, let op mijn woorden.’

‘Je bent nu dus waarzegger geworden en je legt voortekens uit?’ vroeg Tham droogjes. ‘Of luister je naar de wind zoals een Wijsheid? Voortekens zijn er genoeg. Sommige komen van niet zo ver.’

‘Spot maar, als je dat wilt,’ mopperde Cen, ‘maar als het niet warmer wordt zodat de gewassen kunnen groeien, dan zal meer dan één knollenkelder leeg zijn voor er een oogst is. En dan is er komende winter in Tweewater misschien niets meer in leven, behalve wolven en raven. Als we tenminste nog een nieuwe winter meemaken. Misschien hebben we dan nog steeds deze winter.’

‘Hè, wat bedoel je daar nu weer mee?’ vroeg Bran scherp.

Cen keek hem zuur aan. ‘Ik kan weinig goeds zeggen van Nynaev Almaeren. Dat weet je. Bijvoorbeeld... ze is te jong om... Laat maar. De vrouwenkring heeft er wat op tegen als de dorpsraad over hun zaken praat, al bemoeien ze zich met die van ons wanneer ze maar willen, en dat is bijna altijd het geval, tenminste zo lijkt het...’

‘Cen,’ viel Tham hem in de rede. ‘Wat wil je nou zeggen?’

‘Dit wil ik erover zeggen, Altor. Vraag de Wijsheid wanneer de winter voorbij is en ze loopt gewoon weg. Misschien wil ze ons niet vertellen wat ze in de wind hoort. Misschien hoort ze wel dat er geen einde aan de winter komt. Misschien blijft het maar winter tot het Rad draait en de Eeuw eindigt. Dat wil ik maar zeggen.’

‘Misschien gaan schapen vliegen,’ kaatste Tham terug en Bran stak beide handen op.

‘Moge het Licht mij tegen dwazen beschermen. Zit in de dorpsraad en verkoopt praatjes als een Kopin. Nou mag jij naar mij luisteren. We hebben al genoeg problemen zonder dat jij...’

Rhand voelde een snelle ruk aan zijn mouw en een stem – zacht fluis-

terend en alleen voor hem bestemd – leidde hem af van het gepraat van de volwassenen. ‘Rhand, kom mee, ze zijn nou aan het bekechten. Voor ze je aan het werk zetten...’

Rhand keek omlaag en moest grinniken. Mart Cauton zat gehurkt naast de kar, zodat Tham, Bran en Cen hem niet konden zien; zijn spichtige lijf was zo harkerig als dat van een ooievaar die zich probeert dubbel te vouwen.

Als gewoonlijk twinkelden Marts bruine ogen kwajongensachtig. ‘Dav en ik hebben een grote oude das gevangen, lekker humeurig omdat-ie uit z’n hol is getrokken. We gaan hem op de Brink loslaten. Kunnen we lachen en kijken hoe de meisjes wegrennen.’

Rhands glimlach werd breder; het klonk lang zo leuk niet meer als het een jaar of twee geleden gedaan zou hebben, maar Mart leek nooit ouder te worden. Hij keek snel even naar zijn vader – de mannen stonden nog met hun hoofden dicht bij elkaar, alledrie tegelijk aan het woord – en ging ook zachtjes praten. ‘Ik heb beloofd te helpen bij het uitladen van de cider. Maar ik kan jullie daarna komen opzoeken.’

Mart keek vertwijfeld naar de grijze lucht. ‘Vaten slepen? Laat naar je kijken! Ik zou nog liever Steen spelen met mijn kleine zusje. Hoor eens, ik weet nog leukere dingen dan een das. Er zijn vreemdelingen in Tweewater. Gisteravond...’

Een moment lang hield Rhand zijn adem in. ‘Een man te paard?’ vroeg hij gespannen. ‘Een man in een zwarte mantel, op een zwart paard? En met een mantel die niet wappert in de wind?’

Marts grijs verdween en zijn stem werd nog zachter, tot een hees gefluister. ‘Heb jij die ook gezien? Ik dacht dat ik de enige was. Je mag me niet uitlachen, Rhand, maar hij maakte me bang.’

‘Je hoort mij niet lachen. Ik werd ook bang van hem. Ik zou erop durven zweren dat hij me haatte, dat hij me wilde doden.’ Rhand huiverde. Nooit van zijn leven had hij gedacht dat iemand hem zou willen doden. Zulke dingen kwamen gewoon niet voor in Tweewater. Een handgemeen misschien, of een partijtje worstelen, maar doden, nooit!

‘Van die haat weet ik niks, Rhand, maar hij was griezelig genoeg. Het enige dat hij deed, was op dat paard zitten en naar mij kijken, gewoon buiten het dorp. Toch ben ik van mijn leven nog nooit zo bang geweest. Nou, toen keek ik de andere kant op, maar heel even – en dat was niet gemakkelijk, echt niet – en toen ik weer naar hem keek, was hij verdwenen. Bloedvuur! Het is nu drie dagen geleden en ik loop voortdurend aan hem te denken. Ik blijf over mijn schouder kijken.’ Mart probeerde te lachen, maar er kwam alleen maar

een schor geluid uit zijn keel. ‘Gek, dat bang zijn je zo opvreet. Je gaat vreemde dingen denken. Ik dacht werkelijk – maar dat was heel eventjes – dat het de Duistere was.’ Weer probeerde hij te lachen, maar deze keer was er helemaal niets te horen.

Rhand haalde diep adem en zei uit het hoofd op: ‘De Duistere en alle Verzakkers zijn gekerkerd in Shayol Ghul, achter de Verwording, gekerkerd door de Schepper ten tijde van de Schepping, gekerkerd tot het einde der tijden. De hand van de Schepper beschermt de wereld en het Licht schijnt op ons allen.’ Weer haalde hij diep adem en vervolgde: ‘Bovendien, als hij vrij was, wat zou de Herder van de Nacht dan in Tweewater moeten of waarom zou hij twee boerenjongens in de gaten houden?’

‘Weet ik niet. Ik weet wel dat die ruiter... slecht was. Lach niet. Ik zou erop durven zweren. Misschien was het de Draak.’

‘Jij hebt wel een hoop leuke gedachten, hè?’ mompelde Rhand. ‘Je klinkt nog erger dan Cen.’

‘Mijn moeder zei altijd dat de Verzakkers mij zouden komen halen als ik me niet beter gedroeg. Als ik me ooit iemand zou moeten voorstellen als Ishamael of Aginor, dan benaderde hij dat beeld wel.’

‘Alle moeders maken kinderen bang met de Verzakkers,’ zei Rhand droogjes, ‘maar de meesten groeien er wel overheen. Waarom noem je de Schaduwman niet als je toch bezig bent?’

Mart keek hem woest aan. ‘Zo bang ben ik niet meer geweest sinds... Nee, ik ben nog nooit zo bang geweest en het kan me niet schelen dat je het weet.’

‘Mij ook niet. Mijn vader denkt dat ik spoken zag onder de bomen.’ Mart knikte somber en leunde met zijn rug tegen het karrenwiel. ‘Mijn pa net zo. Ik heb het Dav verteld en Elam Datrijn. Daarna hebben ze als haviken rondgespeurd, maar ze hebben niks gezien. Elam denkt nu dat ik hem wat op de mouw heb gespeld. Dav denkt dat het iemand van Tarenveer is – een schapen- of een kippendief. Een kippendief!’ Hij zweeg, zwaar beledigd.

‘Ach, het is waarschijnlijk allemaal onzin,’ zei Rhand ten slotte. ‘Misschien is het inderdaad gewoon maar een schapendief.’ Hij probeerde het zich voor te stellen, maar hij had net zo goed kunnen proberen zich een wolf voor te stellen in plaats van een kat voor een muizenholletje.

‘Nou, de manier waarop hij naar me keek, stond me niet aan. En jou ook niet als ik zie hoe je tegen mij tekeerging. We zouden het iemand moeten vertellen.’

‘Dat hebben we al gedaan, Mart, wij allebei, en ze geloofden ons niet. Kun jij je voorstellen hoe jij meester Alveren probeert te over-

tuigen van zo'n vent die hij zelf niet heeft gezien? Hij zou ons meteen naar Nynaeve sturen om te zien of we ziek waren.'

'Maar nu zijn we met z'n tweeën. Niemand zal geloven dat wij ons allebei zoiets verbeeld hebben.'

Rhand wreef heftig over zijn kruin en vroeg zich af wat hij moest zeggen. Mart was zo'n beetje berucht in het hele dorp. Maar weinig mensen waren aan zijn grollen ontkomen. Nu werd zijn naam telkens genoemd als een waslijn losliet, als het wasgoed in het zand terecht kwam of als een boer door een losse zadeldriem een zandruijer werd. Mart hoefde zelfs niet eens meer in de buurt te zijn. Zijn hulp zou wel eens erger kunnen zijn dan helemaal geen hulp.

Wat later zei Rhand: 'Jouw vader zal veronderstellen dat je mij opgestookt hebt, en die van mij...' Hij keek over de kar naar de plaats waar Tham, Bran en Cen hadden staan praten en merkte dat hij recht in de ogen van zijn vader keek. De dorpsmeester was Cen nog steeds de les aan het lezen en die stond het allemaal schaapachtig zwijgend aan te horen.

'Goeie morgen, Martrim,' zei Tham opgewekt terwijl hij een van de fusten brandewijn over de zijkant tilde. 'Ik zie dat je Rhand komt helpen met het uitladen van de cider. Fijn, kerel.'

Al bij het eerste woord was Mart opgesprongen en begon hij achteruit weg te lopen. 'Mag ik u ook een goede morgen toewensen, baas Altor. En u, meester Alveren, baas Buin. Moge het Licht op u schijnen. Mijn pa heeft me gestuurd...'

'Ongetwijfeld,' zei Tham. 'En omdat jij een kerel bent die zijn taken meteen uitvoert, twijfel ik er niet aan dat je de klus reeds geklaard hebt. Nou kerels, hoe sneller jullie de cider in de kelder van meester Alveren weten te krijgen, hoe sneller jullie naar de speelman kunnen kijken.'

'Speelman?' riep Mart uit. Hij bleef verrast staan en verzette geen voet meer, terwijl Rhand op hetzelfde moment vroeg: 'Wanneer komt hij hier?'

Rhand wist maar van twee speelmannen die tijdens zijn leven in Tweewater waren geweest. Bij het bezoek van de eerste was hij nog zo klein geweest dat hij op Thams schouders had zitten kijken. Zou er eentje tijdens Beltije komen, met zijn harp en zijn fluit en zijn verhalen en nog meer... Emondsveld zou over tien jaar nog steeds over dit festival praten, zelfs al zou er helemaal geen vuurwerk zijn.

'Dwaasheid,' mopperde Cen, maar hield verder zijn mond na een blik van Bran, die er zijn hele gezag van dorpsmeester in legde.

Tham leunde tegen de zijkant van de kar met een fust brandewijn onder zijn arm. 'Zeker, een speelman, en hij is er al. Volgens mees-

ter Alveren zit hij momenteel in zijn kamer in de herberg.’
‘Hij kwam midden in de nacht aan, midden in de nacht!’ De herbergier schudde afkeurend het hoofd. ‘Bonsde op de voordeur tot hij de hele familie wakker had gemaakt. Als het festival er niet geweest was, zou ik hem gezegd hebben zelf zijn paard op stal te zetten en er maar naast te gaan slapen, speelman of niet. Stel je voor, zomaar midden in de nacht aan te komen zetten.’

Rhand staarde hem nadenkend aan. Niemand kwam ’s nachts buiten het dorp, niet op dagen als deze, en zeker niet in z’n eentje. De rietdekker gromde weer binnensmonds en deze keer zo zacht dat Rhand maar enkele woorden kon opvangen. ‘Dwaas’ en ‘onnatuurlijk’.

‘Hij draagt toch geen zwarte mantel, hè?’ vroeg Mart opeens.

Brans buik schudde van het lachen. ‘Zwart! Zijn mantel is precies hetzelfde als elke mantel die ik ooit van een speelman heb gezien. Meer lap dan mantel en bonter dan je je kunt voorstellen.’

Rhand schrok van zichzelf toen hij in een luid gelach losbarstte, een lach van pure opluchting. De dreigende ruiter in het zwart een speelman... Dat was een belachelijk idee, maar... Hij sloeg verlegen zijn hand tegen zijn mond.

‘Zie je wel, Tham,’ zei Bran. ‘Er is niet genoeg gelachen in dit dorp sinds het invallen van de winter. De mantel van een speelman is al genoeg om iemand aan het lachen te krijgen. En dat is op zich de kosten van zijn komst uit Baerlon al waard.’

‘Je kunt zeggen wat je wilt,’ zei Cen opeens hardop, ‘maar ik blijf erbij dat het geldverspilling is. Evenals dat vuurwerk dat jullie per se wilden bestellen.’

‘Het is dus waar van het vuurwerk,’ zei Mart, maar Cen ging onverdrotten verder. ‘Het had hier al een maand geleden moeten zijn, met de eerste marskramer, maar hebben jullie een marskramer gezien? Ik niet. En als hij niet morgen maar later komt, wat moeten we er dan nog mee? Nóg een festival organiseren om het af te steken? Als hij het tenminste meegebracht heeft, natuurlijk.’

‘Cen,’ verzuchtte Tham, ‘kom je uit Tarenveer met je “Vertrouwen is berouwen”?’

‘Nou, waar blijft-ie dan? Vertel me dat eens, Altor.’

‘Waarom is dat ons niet verteld?’ wilde Mart gekrenkt weten. ‘Het hele dorp zou van zo’n vooruitzicht net zoveel plezier hebben gehad als van de speelman. Of in ieder geval bijna net zoveel. U hebt zelf kunnen zien hoe iedereen reageerde op dat gerucht over vuurwerk.’
‘Dat zag ik best,’ antwoordde Bran met een zijdelingse blik op de rietdekker. ‘En als ik zeker wist wie dat gerucht verspreid heeft... als de gedachte bijvoorbeeld bij me op zou komen dat iemand aan het

klagen was geweest over hoeveel die dingen kosten in het bijzijn van mensen die hem konden horen, toen wij geacht werden alles nog geheim te houden...'

Cen schraapte zijn keel. 'Mijn botten zijn te oud voor deze wind. Neem me niet kwalijk, maar ik ga eens zien of vrouw Alveren niet wat kruidenwijn tegen de kou voor me kan klaarmaken. Meester, Altor.' Voor hij uitgesproken was, liep hij al naar de herberg toe en toen de deur achter hem dichtzwaaide, slaakte Bran een zucht.

'Soms denk ik dat Nynaeve gelijk heeft met... Nou ja, dat is nu onbelangrijk. Jongelui, denk eens even na. Iedereen is opgewonden over dat vuurwerk, da's waar, zelfs al bij een gerucht erover. Maar bedenk eens hoe ze zich zullen voelen als de marskramer na al hun hoge verwachtingen hier te laat komt. En met dit weer weet niemand of hij komt. Ze zouden vijftig keer zo opgewonden zijn geweest over een speelman.'

'En zich vijftig keer zo teleurgesteld voelen als hij niet kwam,' zei Rhand langzaam. 'Na zoiets zou zelfs Beltije de mensen niet echt opvrolijken.'

'Jij gebruikt tenminste dat hoofd op je schouders,' zei Bran. 'Die volgt jou nog een keertje op in de dorpsraad, Tham. Let op mijn woorden. Hij zou het momenteel al niet veel slechter doen dan iemand die ik nu met name zou kunnen noemen.'

'Maar dit alles maakt de kar niet leeg,' zei Tham abrupt en hij gaf het eerste vat brandewijn over aan de dorpsmeester. 'Ik wil een lekker vuur, mijn pijp en een pul van je beste bier.' Hij tilde het tweede fust brandewijn op zijn schouder. 'Ik weet zeker dat Rhand je heel dankbaar zou zijn voor je hulp, Martrim. Weet je het nog? Hoe sneller de cider in de kelder is...'

Toen Tham en Bran in de herberg verdwenen, keek Rhand zijn vriend aan. 'Je hoeft niet te helpen. Dav zal die das niet lang opgesloten houden.'

'Ach, waarom ook niet?' zei Mart berustend. 'Net wat je pa zei, hoe sneller dit de kelder in komt...' Hij nam met beide armen een vat cider op en haastte zich op een drafje naar de herberg. 'Misschien is Egwene in de buurt. Naar jou kijken is veel leuker dan naar een das, als jij haar als een geslachte os staat aan te gapen.'

Rhand legde net zijn boog en pijlkoker achter in de kar en verstarde. Hij was er echt in geslaagd Egwene uit zijn gedachten te bannen. Dat was op zichzelf al ongewoon. Maar ze zou zeker ergens in de herberg rondhangen. De kans dat hij haar zou kunnen ontwijken, was klein. Het was weken geleden dat hij haar voor het laatst had ontmoet.

‘Nou?’ riep Mart voor de herberg. ‘Ik zei niet dat ik het alleen ging doen. Je zit nog niet in de dorpsraad!’

Meteen kwam Rhand tot zichzelf, pakte een vat op en volgde Mart. Misschien was ze er wel niet. Vreemd genoeg voelde hij zich niet beter bij die gedachte.